

УДК 351.72

ВПЛИВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ НА ЕКОНОМІКУ: АНАЛІЗ ПОГЛЯДІВ ТА РОЛЬ ЗНАНЬ

Шапоренко О.І.¹, Фарзалієв Е.Е.²

¹ д. держ. упр., професор, Університет «КРОК», м. Київ, вул. Табірна, 30-32, 03113, Україна
тел.: (044)-455-57-57, e-mail.: shaporenkoo@krok.edu.ua
ORCID: 0000-0003-4989-0721

² аспірант, Університет «КРОК», м. Київ, вул. Табірна, 30-32, 03113, Україна
тел.: (044)-455-57-57, e-mail.: farz@ukr.net

ORCID: 0000-0003-3489-0241, DOI :<https://doi.org/10.31732/2663-2209-2019-53-75-83>

THE EVOLUTION OF VIEWS ON THE ROLE OF THE STATE IN THE ECONOMY

Shaporenko O.¹, Farzaliyev E.²

¹ doctor of science in public administration, professor, "KROK" University, Kyiv, st. Tabirna, 30-32, 03113, Ukraine,
tel.: (044)-455-57-57, e-mail.: shaporenkoo@krok.edu.ua

ORCID: 0000-0003-4989-0721

² postgraduate, "KROK" University, Kyiv, st. Tabirna, 30-32, 03113, Ukraine,
tel.: (044)-455-57-57, e-mail.: farz@ukr.net

ORCID: 0000-0003-3489-0241, DOI :<https://doi.org/10.31732/2663-2209-2019-53-75-83>

Анотація. Здійснено аналіз поглядів впливу державного управління на економіку. Виділено такі етапи: перший – ліберальний, що зводить економічну роль держави до гарантії прав власності, непорушності контрактів і захист економічних свобод громадян; другий – кейнсіанський, в який були розроблені моделі державного управління економікою за допомогою програм оподаткування, бюджетних витрат і кредитно-грошового регулювання (забезпечення стабільності макроекономічного зростання), а також виникла інституційна теорія суспільних благ; третій, названий умовно «ринкова активізація економічної ролі держави», – виник на рубежі XX і XXI століття і характеризується розширенням функцій держави в сучасній економіці глобального ринку при їх реструктуризації на ринкових принципах (теоретична основа – сучасна інституційна теорія держави). На рубежі XX і XXI століть держава змінює форми втручання в економіку: від прямої участі в формі держпідприємств і прямих бюджетних держзвдатків переходить до непрямої за допомогою регулюючих норм і держгарантій. Це призводить до роздержавлення підприємств, раніше надавали громадські послуги (енергетика, транспорт, зв'язок). Лише наприкінці XX століття кардинальним чином змінюються можливі шляхи створення, збору, поєднання, об'єднання, обробки, зміцнення і передачі знань. В результаті ефективність і результативність використання знань в процесі економічного зростання і розвитку зростають настільки, що знання стають провідним фактором створення доданої вартості і освіти багатства. Аналіз поглядів впливу державного управління на економіку призвів до появи теорії сучасного державного управління, згідно з якою «спрямовуючу роль держави» слід здійснювати за допомогою ефективного (раціонального, менш бюрократизованого, «сучасного державного регулювання») управління, орієнтованого на досягнення певних результатів, згідно з визначеними пріоритетами, цілями, мінімальним стандартам з використанням ринкових цінностей, заходів та інструментів. Визначено, що у цей період особливу увагу і більш глибокі наукові дослідження в галузі державного управління спостерігаються після затвердження паспортів спеціальностей (25.00.01 – теорія та історія державного управління; 25.00.02 – механізми державного управління; 25.00.03 – державна служба; 25.00.04). Таким чином, науковці внесли значний науковий вклад в рішення сучасних нагальних проблем з державного управління. Важливо, щоб держава допомогла вченим своєї країни брати участь в міжнародних проектах і тим самим мати доступ до новітніх технологій. Широкомасштабна дифузія науково-технологічного потенціалу дає шанс малим країнам на участь у високотехнологічному виробництві. З іншого боку висока мобільність ідей і технологій в мережевій економіці формує нову функцію держави – управління та захист національного інтелектуального капіталу.

Ключові слова: державне управління, економіка, роль знань, інтелектуально-інформаційний ресурс.
Формули: 0, рис: 0, табл.: 0, бібл. 23

Annotation. The analysis of the views of the influence of state administration on the economy is carried out. The following stages are highlighted: the first one is a liberal one, which reduces the economic role of the state to the

guarantee of property rights, the inviolability of contracts and the protection of economic freedoms of citizens; the second - the Keynesian, which developed models of state economic management through programs of taxation, budget expenditures and monetary regulation (ensuring the stability of macroeconomic growth), as well as the institutional theory of public goods; the third, called conditionally "market activation of the economic role of the state" - arose at the turn of the XX and XXI century and is characterized by the expansion of state functions in the modern economy of the global market with their restructuring on market principles (the theoretical basis - the modern institutional theory of the state). At the turn of the XX and XXI centuries the state changes the forms of intervention in the economy: from direct participation in the form of state enterprises and direct budgetary state expenditures goes indirect through regulatory norms and state guarantees. This leads to the privatization of enterprises, previously provided public services (energy, transport, communications). Only in the end of the XX century the possible ways of creating, collecting, combining, uniting, processing, strengthening and transfer of knowledge change radically. As a result, the efficiency and effectiveness of the use of knowledge in the process of economic growth and development are increasing so that knowledge becomes a leading factor in creating value added and wealth education. The analysis of the views of the influence of state administration on the economy led to the emergence of a theory of modern state governance, according to which the "guiding role of the state" should be carried out with the help of effective (rational, less bureaucratized, "modern state regulation") management aimed at achieving certain results, according to defined priorities, goals, minimum standards with the use of market values, measures and tools. It has been determined that during this period special attention and more profound scientific researches in the field of public administration are observed after approval of passports of specialties (25.00.01 - theory and history of public administration, 25.00.02 - mechanisms of state administration, 25.00.03 - civil service, 25.00.04). Thus, scientists have made a significant scientific contribution to solving contemporary pressing problems in public administration. It is important for the state to help scientists in their country to participate in international projects and thus have access to the latest technologies. Large-scale diffusion of scientific and technological potential gives small countries the chance to participate in high-tech production. On the other hand, the high mobility of ideas and technologies in the network economy forms a new function of the state - the management and protection of the national intellectual capital.

Key words: state administration, economy, role of knowledge, intellectual and informational resource.

Formulas: 0, **fig.:** 0, **tabl.:** 0, **bib.:** 23

Постановка проблеми. В даний час перед урядами всіх країн світу встають складні завдання, пов'язані зі значними змінами обстановки в світі в цілому: з одного боку глобалізація, яка веде до інтеграції глобальних ринків капіталів, до посилення конкуренції, з іншого – технологічна революція, заснована переважно на інформаційно-комунікаційних технологіях, які, впливаючи на всі сектори економіки, призводять до створення глобальних виробничих та інтелектуальних мереж, великої мобільності технологій і знань, збільшують виробництво і прискорюють економічне зростання. Що має робити держава, щоб скористатися потенціалом нової економіки? Наскільки готові держави до стимулювання процесу створення інфраструктури та інститутів нової економіки? При цьому уряди намагаються вирішити ряд складних соціально-економічних проблем, включаючи викорінення бідності, боротьбу з безробіттям, усунення недоліків в системі освіти, боротьбу з епідеміями (включаючи ВІЛ / СНІД і пташиний грип), а також протидія

погіршення стану навколишнього середовища. Всі ці виклики вимагають коректування політики та методології державного управління, створення нових можливостей для держави ефективно виконувати свої функції.

В цілому, держави стикаються з трьома основними внутрішніми проблемами. По-перше, вони змушені діяти і надавати більш повноцінні і якісні громадські послуги при обмежених обсягах ресурсів і оперативних можливостей. По-друге, вони повинні забезпечувати більш високий ступінь підзвітності, чуйності та ефективності державних установ на основі заохочення більшої орієнтації системи державного управління на потреби громадян.

По-третє, що найбільш важливо, вони повинні більш адекватно реагувати на прагнення своїх громадян приймати більш широку участь в процесі управління. покликані відігравати важливу роль в цій сфері. Для поглиблення демократії в цілях забезпечення можливостей для більш активної участі в державних справах, потрібні новаторські інституційні механізми, процеси і стратегії. Розробка

інновацій в сфері державного управління та обмін досвідом є одним із дуже важливих інструментів розвитку держави.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Тлумачення та аналіз впливу державного управління на економіку виконується в таких працях вчених, як В. Д. Бакуменко [3, 4], В. Є. Воротін [7], М.Х. Корецький [13], С. В. Майборода [15], А. В. Мерзляк [16], П. І. Надолішний [17], Я. Ф. Радиш [20], Д. М. Стеченко [22], О. І. Сушинський [23] та ін

Розробки багатьох вчених присвячено механізмам державного управління економічним розвитком держави (регіону, підприємства), однак відсутній аналіз впливу державного управління на економіку з метою визначення ролі знань, яке формує нову функцію держави – управління інтелектуально-інформаційним ресурсом.

Формулювання цілей статті. Провести аналіз впливу державного управління на економіку з метою визначення ролі знань у процесі економічного зростання та соціального розвитку суспільства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вибір стратегічного розвитку будь-якої країни, визначення принципів та механізмів державного управління – головні питання будь-якої економіки.

Можна виділити наступні етапи в поглядах на вплив державного управління на економіку [2,5].

У XIX столітті, починаючи з А. Сміта, економісти класичного напрямку вважали, що держава повинна по-перше, гарантувати права власності та непорушність контрактів, по-друге, захищати економічні свободи громадян. Класики вважали, що втручання завдає шкоди господарській діяльності і перешкоджає економічному зростанню. У промислових країнах державні витрати в повній відповідності з принципом «*laissez-faire*» і концепцією «невидимої руки» становили близько 10% ВВП.

У розумінні економістів-класиків держава повинна встановлювати і

контролювати дотримання законів, що визначають рамки приватної підприємницької діяльності, в тому числі комерційні кодекси для приватних контрактів, законів про створення нових фірм і банкрутство, антимонопольне законодавство, що створює умови для конкуренції.

У XX столітті під впливом соціалістичних ідей та перерозподілу доходів, роль держави в економіці була істотно підвищена: розширено держсектор, з'явилися програми громадських робіт, збільшилися держвидатки на освіту і охорону здоров'я, введені державні пенсійні системи і програми соціальної допомоги, з'явилося субсидування товарів першої необхідності.

Відзначимо, що ще Джон Стюарт Мілль в 1848 р в «Основах політичної економіки» впритул підійшов до розуміння провалів ринку. Шведський економіст К. Вексель показав, що розрив між граничними приватними і соціальними витратами може бути покритий за рахунок податків і державних витрат, причому визначити необхідну кількість громадських благ можна лише політично – голосуванням.

Завдання забезпечення соціальної справедливості повинно бути чітко визначено в державній політиці з тим, щоб економічне зростання супроводжувалося справедливим в суспільному розумінні розподілом його благ. Цю економічну функцію держави зазвичай називають забезпечення соціальної справедливості. «Ринки, – як справедливо зауважують П. Самуельсон і В. Нордхауз [21], – не обов'язково розподіляють дохід за принципом соціальної справедливості або рівності.

Протягом XIX і XX століть поняття «державне управління» і «державно-адміністративна діяльність» отримали безпрецедентне поширення і стали розглядатися як виключно важлива мета участі держави в економіці. Термін «державне управління» став широко використовуватися в сучасній економічній теорії держави [8, 12, 14].

Багато вчених, що займаються цією теорією, вважають, що термін «державне управління» – це визначальне поняття, яким повинні керуватися адміністратори в процесі трансформації практики адміністративного регулювання в міру переходу від бюрократичної держави до того, що називається «державою оболонкою» [18], а Осборн і Геблер [1] називають «управлінням на підрядних умовах». Під державним управлінням розуміється зміна взаємовідносин між державою і суспільством і «орієнтація на використання інструментів політики, пов'язаних з меншим примусом», управління є «процес, в якому держава відіграє провідну роль, визначаючи пріоритети і встановлюючи цілі». Це фактично відповідає розумінню ролі держави як «спрямовуючої сили» суспільства і економіки.

За словами Фредеріксон і Сміта [6], «під управлінням розуміються горизонтальні міжорганізаційні зв'язки в адміністрації в умовах ослаблення суверенітету, зниження важливості меж національної юрисдикції і загальної інституціоналізаційної фрагментації». Фредеріксон і Сміт стверджують, що в результаті приділення підвищеної уваги управлінню «адміністративна держава сьогодні менш бюрократизована, менш ієрархічна і в меншій мірі орієнтована на організацію всієї діяльності по командам з центру. Підзвітність в питаннях здійснення певних функцій в інтересах громадськості все частіше передбачає відповідальність за результати діяльності, а не за досягнення конкретної мети в області політики у встановлених законом рамках».

Однак і сьогодні, на початку XXI століття, немає спільного розуміння того, що ж означають ці терміни. У швидко мінливих умовах – політичних, соціальних, економічних і культурних – ці терміни в різних обставинах означають різні речі.

Інститут управління Канади [1, 6] пропонує ще одне визначення, згідно з яким «державне управління – це процес, за допомогою якого суспільства або

організації приймають важливі рішення, визначають, кого слід залучити до їх реалізації і як забезпечити підзвітність виконавців».

Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН) в своєму стратегічному документі [18] визначає управління як «здійснення політичної, економічної і адміністративної влади для ведення державних справ на всіх рівнях. Це поняття охоплює механізми, процеси і інститути (установи), за допомогою яких громадяни та групи формулюють свої інтереси, користуються своїми законними правами, виконують свої зобов'язання і врегульовують свої розбіжності».

Хоча Світовий банк довгий час приділяв увагу тільки питань приватизації, фінансової стабілізації та державних реформ, орієнтованих на скорочення держaparату, на початку 1990-х років відбулася зміна пріоритетів. Всесвітній банк в 1993 році [14] визначив державне управління як метод, за допомогою якого забезпечується реалізація владних повноважень в розпорядженні політичними, економічними і соціальними ресурсами країни з метою розвитку. Відповідно, в даний час в пакеті заходів щодо структурної перебудови Всесвітнього банку підвищена увага приділяється таким аспектам управління, як транспарентність, підзвітність і судова реформа [12]. Всесвітній банк запропонував нову концепцію оцінки якості управління: державне управління.

Згідно Світовому банку [8], під державним управлінням розуміється раціональне управління державним сектором (ефективність, результативність і економія), підзвітність, обмін інформацією та її вільне поширення (транспарентність) і правова база розвитку (правосуддя, повагу прав людини і свобод). Основна увага в цьому визначенні приділяється чотирьом головним компонентам, а саме легітимності (держава повинна користуватися підтримкою народу, яким воно управляє); підзвітності (забезпечення транспарентності, відповідальність за свої дії і свобода засобів масової інформації); компетентності

(ефективна розробка і проведення політики і надання послуг); повазі закону і захисту прав людини.

Згідно з визначенням, даним Мунши, державне управління «означає таке управління на основі широкої участі, яке здійснюється відповідальним, підзвітним та прозорим способом на основі принципів ефективності, легітимності і консенсусу з метою заохочення прав окремих громадян та громадських інтересів, що свідчить про прояв політичної волі до забезпечення матеріального благополуччя суспільства і сталого розвитку в умовах соціальної справедливості».

Херст [6] сформулював більш коротке визначення державного управління, запропонувавши вважати, що під ним «понимается создание эффективных политических рамок, благоприятствующих частной экономической деятельности: стабильных режимов, правопорядка, эффективной государственной администрации, адаптированной к выполнению функций, которые обычно могут выполняться правительствами, и сильного гражданского общества, независимого от государства».

На думку одних авторів [1], державно-адміністративна діяльність полягає в централізованій організації проведення державної політики та здійснення програм, а також в регулюванні поведінки посадових осіб (зазвичай займають невикорборні посади), які офіційно відповідають за їх реалізацію.

Інші фахівці [1] в цій області визначають державно-адміністративну діяльність як всі процеси, юридичні та фізичні особи (які займають офіційні посади і виконують офіційні функції), які пов'язані з виконанням законів і дотриманням інших норм, прийнятих або розроблених законодавчою і виконавчою владою і судами. Треті [1] стверджують, що державно-адміністративна діяльність – це використання управлінських, політичних і правових теорій і процесів для виконання законодавчих, виконавчих і судових мандатів з метою здійснення нормативних і обслуговуючих функцій уряду.

На думку ПРООН [18], під державно-адміністративною діяльністю розуміються два тісно пов'язаних значення:

а) сукупний механізм (стратегії, норми, процедури, системи, організаційні структури, кадри і т. д.), який фінансується з державного бюджету і відповідає за керівництво та управління діяльністю виконавчих органів, і його взаємодію з іншими зацікавленими сторонами в державі, суспільстві і зовнішньому середовищі;

б) регулювання і здійснення всього комплексу функцій уряду, пов'язаних з лізацією законів, положень і рішень уряду, і регулювання діяльності з надання громадських послуг.

Заклики до здійснення реформи державного сектора і переосмислення функцій уряду, породжені невдоволенням громадян результатами діяльності урядів, хронічними проблемами державного бюджету і успішною, на перший погляд,

За словами Осборна і Геблера [1], сучасне державне регулювання вимагає від урядів зосередитися на досягненні результатів, а не на дотриманні встановлених процедур і перейти до проведення конкурентних, інноваційних і підприємницьких стратегій ринкового типу. Сучасне державне регулювання передбачає зміну державно-адміністративними органами своєї культури.

Таким чином для того щоб будувати свою діяльність на принципах ринку, уряду і органам державного управління, як правило, пропонується орієнтуватися на задоволення потреб клієнтів і використовувати при обслуговуванні населення механізми ринкового типу.

Озвучена прихильниками сучасного державного регулювання ідея про те, що державні адміністратори повинні діяти як підприємці, вишуковуються можливості встановлення відносин партнерства з приватним сектором і обслуговування клієнтів, піддається і критиці. Денхардт і Денхардт [1] стверджують, що «такий погляд на діяльність державних адміністраторів представляється вузьким і не відповідає завданню відстоювання демократичних принципів, таких, як

чесність, справедливість, участь і вираз загальних інтересів».

У підсумку, в кінці ХХ століття в черговий раз відбулася еволюція поглядів на державу – від концепції великої держави перейшли до концепції ефективної держави. Вчені прийшли до думки, що держава повинна не підміняти адміністративними рішеннями ринок в справі розподілу ресурсів, а побічно стимулювати його роботу і підвищувати ефективність конкуренції за допомогою таких заходів [9-11]:

- 1) поліпшення інформаційного забезпечення ринкових агентів;
- 2) встановлення прозорих і рівних для всіх ринкових агентів правил гри;
- 3) стимулювання конкуренції (в тому числі на ринку пропозиції суспільних благ, усуваючи перешкоди для виходу на ринок нових учасників);
- 4) захист прав споживачів шляхом усунення асиметрії інформації з метою здійснення раціонального вибору;
- 5) заміна прямого державного фінансування негативних екстерналій суспільних благ державними субсидіями і гарантіями.

Особливу увагу і більш глибокі наукові дослідження в галузі державного управління спостерігаються після затвердження паспортів спеціальностей (25.00.01 – теорія та історія державного управління; 25.00.02 – механізми державного управління; 25.00.03 – державна служба; 25.00.04).

Так, змістом спеціальності 25.00.01 – теорія та історія державного управління є «... дослідження теоретико-методологічних основ державного управління як цілеспрямованого впливу держави на стан і розвиток суспільних процесів і відносин, поведінку і діяльність особи з метою досягнення цілей та реалізації функцій держави через діяльність органів державної влади і в межах, визначених законом повноважень органів місцевого самоврядування, закономірностей процесів державної оптимізації систем державного управління, дослідження соціально-

історичних джерел їх виникнення і тенденцій розвитку» [19].

За цією спеціальністю провели свої дослідження В.Д. Бакуменко, П.І. Надолішний, С.В. Майборода, О.І. Сушинський, Я.Ф. Радиш та ін.

Так, В.Д. Бакуменко запропонував загальну модель системи державного управління [3]. У своїй дисертаційній роботі їм розроблено теоретико-методологічні засади формування державно-управлінських рішень, що є одним з основних напрямів виду діяльності та галузі науки державного управління. Визначено поняття державно-управлінських рішень та проведено їх класифікацію шляхом виділення основних етапів і напрямів державного управління, а також відповідних їх видів і форм [4].

У наукових дослідженнях Надолішнього Петра Івановича розроблено системологічну концепцію етнонаціональної обумовленості адміністративної реформи в Україні, що означає започаткування нового напрямку в науці з державного управління. Дослідження проведено на основі нових наукових категорій, зокрема таких, як етнонаціональний фактор, етнонаціональна самоорганізація, етнорегіон, унітарно-децентралізований тип державного устрою, ін. Застосовано теоретико-методологічні підходи, що розширюють можливості дослідження взаємозв'язку процесів етнонаціонального розвитку і модернізації механізмів врядування з врахуванням закономірностей суспільної самоорганізаційної динаміки [17].

У дослідженні Радиша Ярослава Федоровича зроблено системний концептуально-цілісний аналіз генезису державного управління охороною здоров'я України як соціального феномену. В роботі розкрито сутність понять “державна система охорони здоров'я”, “державне управління охороною здоров'я”, “міжвідомчі державно-управлінські відносини в галузі охорони здоров'я” і уточнено тлумачення дефініцій “державна політика України в галузі охорони

здоров'я" та "єдиний медичний простір України" [20].

За спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління першими були В.Є. Ворогін, М.Х. Корецький, В.В. Юрчишин, А.В. Мерзляк та ін.

Ворогін В.Є. розробив теоретико-методологічні засади формування системи державного регулювання національної економіки в умовах глобальних ринкових трансформацій [7].

Наукові праці Корецького М. Х. присвячені вдосконаленню системи державного регулювання аграрного сектора економіки, а саме, розроблено систему концептуальних положень і заходів стратегії розвитку земельної реформи і формування багатуокладного земельного устрою в Україні [13].

У дисертаційній роботі Мерзляк А. В. "Державне управління іноземними інвестиціями: регіональний аспект" доведено, що одним з найважливіших дієвих механізмів соціально-економічного перетворення є активізація інвестиційного процесу за рахунок залучення іноземних інвестицій [16].

Таким чином, будь-яке суспільство завжди ґрунтується на знаннях, оскільки воно використовує знання – на формальній та неформальній основі – в процесі економічного зростання і соціального розвитку.

Висновки. Досвід показав, що в більшості випадків пряме державне втручання в ринкові процеси, в економіку зберігає нерівномірність в розподілі доходів, гальмує економічне зростання. Розширення обов'язків держави вело до розбухання державного апарату і неефективною його роботи. Розширення спектру виробництва суспільних благ і поєднання функцій державного управління і надання публічних послуг органами влади створили передумови для нерівних умов конкуренції і зловживання владними повноваженнями (економічна рента).

Державне управління як складний технологічний процес завжди включало стадії або окремі операції, які здійснювалися поза власне органів

державної влади. Інформаційне забезпечення та аналіз наслідків тих чи інших рішень часто виконуються недержавними інститутами, приватними експертами, а з появою інтернету і безпосередньо населенням на урядових форумах («електронний уряд»).

Невід'ємними функціями держави в будь-якій економіці було і є безпосереднє (остаточне) ухвалення рішення:

1) щодо формування і розподілу бюджетних коштів і державного майна;

2) забезпечення виконання законів і правил поведінки економічних агентів (домашніх господарств і фірм), прийнятих також державою;

3) створення фондів допомоги безробітним і стимулювання створення нових робочих місць.

У сучасній економіці одним з головних джерел порівняльних переваг стають інтелект (людський капітал по Г. Беккеру) і творчі, новаторські ідеї (креативний капітал по Б. Корнійчуку. Ці ж фактори таять в собі можливості для різкого стрибка в розвитку людського потенціалу та підвищенні якості життя

Знання, як інтелектуально-інформаційний ресурс, відрізняють нові якості і характеристики. З одного боку, засвоєння знань і інформації (накопичення людського капіталу) служить передумовою виробництва нового знання, а їх відчуження не применшує наявного кількості цього ресурсу (ось як про це сказав Томас Джефферсон: «людина, з яким я ділюся ідеєю, отримує знання, моє ж власне знання від цього менше не стає. Таким чином, людина, що запалює свічку від моєї, отримує світло, але моя свічка горить все так само яскраво»). Інтелектуально-інформаційний ресурс виявляється невичерпним, що радикально змінює характер економічних процесів.

З іншого боку, доступ до інтелектуально-інформаційного ресурсу залишається обмеженим, так як знання відрізняються від більшості індустриальних благ своєю рідкістю і невідтворюваними, а зростання витрат, використовуваних для їх

створення, не пропонують у виготовленні цих товарів.

Література:

1. Активизация государственного управления: стратегические направления на будущее. Экономический и Социальный Совет. ООН, 2005. 21 с.
2. Асемоглу Д., Джонсон С., Робинсон Д. Институты как фундаментальная причина долгосрочного экономического роста. *Экономический вестник*. 2006. Вып. 5. № 1. С. 4–43.
3. Бакуменко В. Д. Підхід до визначення паспортів спеціальностей шляхом системного аналізу державного управління. *Науковий вісник Академії муніципального управління: Серія «Управління»*. Випуск 1, 2014. С. 7-18
4. Бакуменко В. Д. Теоретико-методологічні засади формування державно-управлінських рішень: Автореф. дис... д-ра наук з державного управління: 25.00.01. / Укр. акад. держ. упр. при Президентіві України. Київ, 2001. 36 с
5. Бальцерович Л. В направлении ограничения функций государства. *Экономический вестник*. 2004. Вып. 4. № 3. С. 376–402.
6. Важная роль государственного управления и благого управления в осуществлении Декларации тысячелетия ООН: электронное управление – известные сферы применения и благоприятствующие условия. Экономический и Социальный Совет. ООН, 2002. 8 с.
7. Воротін В. Є. Формування системи державного регулювання національної економіки в умовах глобальних ринкових трансформацій : дис... д-ра наук з держ. упр.: 25.00.02 / Національна академія держ. управління при Президентіві України. Київ, 2003. 461 с.
8. Государство в меняющемся мире. Отчет о мировом развитии 1997 г. Москва : Прайм-тасс, 1997. 67 с.
9. Державне управління та державна служба: Словник довідник. Уклад. О.Ю. Оболенський. Київ : КНЕУ, 2005. 480 с.
10. Мельник А. Ф., Оболенський О. Ю. та ін. Державне управління : навчальний посібник. Київ : Знання, 2004. 342 с.
11. Власюк О. С., Дерюгіна Т. В., Запатріна І.П. та ін. Державне управління: план і проекти економічного розвитку : монографія. Київ : Вид-во «ВІП», 2006. 624 с.
12. Друкер П. Задачи менеджмента в XXI веке. Москва : Вильямс, 2000. 272 с.
13. Корецький М. Х Формування та розвиток системи державного регулювання аграрного сектора економіки : Автореф. дис. д-ра наук з держ. упр. : 25.00.02 / Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України. К., 2003. 35 с.
14. Линн Й. Новый подход Всемирного банка к государственному управлению. Трансформация.

Экономический бюллетень о странах с переходной экономикой. 2001. № 2. С. 1–3.

15. Майборода С. В. Державне управління вищою освітою в Україні: структура, функції, тенденції розвитку (1917 - 1959 рр.): Автореф. дис... д-ра наук з держ. упр.: 25.00.01 / Укр. акад. держ. упр. при Президентіві України. Київ, 2002. 36 с.

16. Мерзляк А. В. Державне управління іноземними інвестиціями: регіональний аспект : автореф. дис ... д-ра наук з державного управління : 25.00.02 / Київ : Б.в., 2003 . 36 с.

17. Надолішний П. І. Етнонаціональний аспект адміністративної реформи в Україні (теоретико-методологічний аналіз): Автореф. дис... д-ра наук з держ. упр. : 25.00.01 / Укр. акад. держ. упр. при Президентіві України. Київ, 1999. 36 с

18. Определение основных понятий и терминов, используемых в области управления и государственно-административной деятельности. Экономический и Социальный Совет. ООН, 2006. 23 с.

19. Паспорти спеціальностей 25.00.01 – теорія та історія державного управління; 25.00.02 – механізми державного управління; 25.00.03 – державна служба; 25.00.04... Затверджено Постановою президії ВАК України 15.05.2002. № 17-11/5. URL : https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/ru/v11_5330-02.

20. Радиш, Я. Ф. Державне управління охороною здоров'я в Україні: генезис та тенденції розвитку : дис... д-ра наук з держ. упр.: 25.00.01 / Радиш Ярослав Федорович ; Українська академія держ. управління при Президентіві України. Київ, 2003. 455 с.

21. Самуэльсон П., Нордхаус В. Экономика. Москва : Бином-Кнорус, 1997. 792 с.

22. Стеченко Д. М. Державне регулювання економіки: Навчальний посібник. Київ, 2003. 262 с.

23. Сушинський О. І. Теоретико-методологічні засади контролю у сфері публічної влади: дисертація д-ра наук з держ. упр.: 25.00.01 / Українська Академія держ. управління при Президентіві України. Київ, 2003.

Reference:

1. Activation of public administration: strategic directions for the future. Economic and Social Council. OON. (2005). p. 21.
2. Asimoglu, D. Johnson, S. Robinson, D. (2006) "Institutions as a fundamental cause of long-term economic growth", *Ekonomicheskyi vestnyk*, Vol. 5. № 1. p. 4–43.
3. Bakumenko, V. D. (2014) "Approach to the definition of passports of specialties through the system analysis of public administration", *Naukovyi visnyk Akademii munitsypalnoho upravlinnia: Seriya «Upravlinnia»*. Vol. 1. p. 7-18.
4. Bakumenko, V. D. (2001) "Theoretical and methodological principles of formation of state-management decisions", Ph.D. Thesis, public administration, Ukrainian Academy of

Public Administration under the President of Ukraine. Kyiv, Ukraine.

5. Balcerovich, L. (2004) "In the direction of limiting the functions of the state", *Ekonomicheskyy vestnyk*. Vol. 4. № 3. p. 376–402.

6. The important role of public administration and good governance in implementing the United Nations Millennium Declaration: Electronic Governance - Known areas of application and favorable conditions. Economic and Social Council. OON. (2002), p. 8.

7. Vorotin, V. E. (2003) "Formation of the system of state regulation of the national economy in the conditions of global market transformations", Abstract of Doc. dissertation. public administration, National Academy of Public Administration under the President of Ukraine. Kyiv, Ukraine.

8. State in a changing world. Report on World Development 1997 Moscow: Prime-tass (1997). p. 67.

9. Obolensky, O. Yu. (2005) *Derzhavne upravlinnia ta derzhavna sluzhba* [State Administration and Civil Service], Kyivskyy natsionalnyi ekonomichnyi universytet, Kyiv, Ukraine.

10. Melnyk, A. F. Obolensky, O. Yu. and others (2004) *Derzhavne upravlinnia* [Public administration], Znannia, Kyiv, Ukraine.

11. Vlasyuk, O. S. Deryugina, T. V. Zapatrina, I. P. etc. (2006) *Derzhavne upravlinnia: plan i proekty ekonomichnoho rozvytku* [Public administration: plans and projects of economic development], VIP, Kyiv, Ukraine.

12. Drucker, P. (2000) *Zadachy menedzhmenta v XXI veke* [Tasks of management in the XXI century], Moscow, Russia.

13. Koretsky, M. Kh. (2003) "Formation and development of the state regulation system of the agrarian sector of the economy", Ph.D. Thesis, public administration, National acad. state exercise under the President of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

14. Lynn, Y. (2001) "New World Bank approach to government. Transformation. Economic Bulletin on Transition Economies", *Ekonomicheskyy biulleten o stranakh s perekhodnoyi ekonomykoi*, № 2. p. 1–3.

15. Majboroda, S. V. (2002) "State administration of higher education in Ukraine: structure, functions, trends of development (1917 - 1959 gg.)", Ph.D. Thesis, public administration, National acad. state exercise under the President of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

16. Merzlyak, A. V. (2003) "State Management of Foreign Investments: Regional Aspect", Ph.D. Thesis, public administration, National acad. state exercise under the President of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

17. Permanent, P. I. (1999) "Ethnonational aspect of administrative reform in Ukraine (theoretical and methodological analysis)", Ph.D. Thesis, public administration, Ukr acad. state exercise under the President of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

18. The definition of basic concepts and terms used in the field of management and public administration. Economic and Social Council. OON (2006), p. 23.

19. Decisions of the Presidium of the Higher Attestation Commission of Ukraine of 15.05.2002. No. 17-11 / 5. Available at : https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/ru/v11_5330-02.

20. Radish, Ya. F. (2003) "Public Health Management in Ukraine: Genesis and Developmental Trends", Abstract of doc. dissertation, public administration, Ukr acad. state exercise under the President of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

21. Samuelson, P. Nordhaus, V. (1997) *Ekonomyka* [Economy], Bynom-Knorus, Moscow, Russia.

22. Stechenko, D. M. (2003) *Derzhavne rehulivannia ekonomiky* [State regulation of Economy], Kyiv, Ukraine.

23. Sushinsky, O. I. (2003) "Theoretical and methodological principles of control in the field of public authority", Abstract of Ph.D. dissertation, public administration, Ukr acad. state exercise under the President of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 06.03.2019 р.